

УДК 658 (075.8).

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Слава В.В.

В даній статті розглянуто питання малого та середнього бізнесу в Україні і проаналізовано досвід попередніх країн, які досягли успіху у даній справі. Також запропоновано низку заходів, – боротьби з кризою в Україні, – які б стимулювали розвиток малого та середнього бізнесу, основними з них є боротьба з корупцією, спрощення звітності та системи оподаткування, здорова конкуренція, залучення іноземних інвестицій, розумна державна підтримка.

Ключові слова: малий бізнес, середній бізнес, міжнародна практика, активізація підприємницької діяльності.

ВСТУП

Україна має добрі перспективи економічного росту і в майбутньому може увійти в сім'ю економічно розвинутих країн світу. Але для цього необхідне потужне прискорення в економіці та соціальній сфері. Розвиток малого та середнього бізнесу в Україні – це головний резерв для швидкого відновлення економіки. Це можливо при покращенні інвестиційного клімату в Україні, вдосконаленні податкового законодавства, яке повинно створити оптимальні умови для малого підприємництва, розумна фінансово-кредитна підтримка. Все це дозволить боротися з корупцією, безробіттям і подолати економічну кризу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значну увагу проблемам розвитку малого та середнього бізнесу в Україні присвячені праці багатьох вчених, зокрема: Вороніна Л.І. [2], Шпак В.І. [3], Кондратюк Т. [5]. Більшість науковців обґрунтовують, що ефективний розвиток малого та середнього бізнесу в Україні можливий лише тоді, коли буде вдосконалено нормативно-правову базу у сфері підприємницької діяльності, створення єдиної державної регуляторної політики, активізація фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки, впровадження регіональної політики сприяння розвитку малого підприємництва.

Формування цілі статті. Метою даної праці є обґрунтування ролі малого та середнього бізнесу на економічний розвиток держави, а також розкриваються питання вдосконалення малого та середнього бізнесу в Україні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

З часів незалежності України нас постійно переслідує фінансова криза. Україна живе в борг.

Для подолання кризи необхідно розвивати мале та середнє підприємництво. Адже, саме ставка на мале та середнє підприємництво, – головний інструмент боротьби з кризою в розвинутих країнах, – дозволяє швидко підняти українську економіку. Україна має все, щоб бути успішною державою. Це українські енергоносії – вугілля, нафта, газ, – а відтак, енергетична незалежність. Це сучасні транспортні коридори з європейськими дорогами до кожного села. Це популярні світові туристичні маршрути. Це економіка, яка випускає 60-70% готової продукції. Це майже 100% забезпечення українців власною сільськогосподарською продукцією.

В європейських країнах малий та середній бізнес виробляє в середньому 50% ВВП, забезпечуючи приблизно чверть експорту та 80% робочих місць.

Так в Німеччині в малому та середньому бізнесі зайняті дві третини працівників країни. Ці приватні підприємці забезпечують майже половину ВВП та фінансують до 40% капіталовкладень в німецьку економіку.

Італію називають економікою малого бізнесу – значна частина виробництва цієї країни сконцентрована на малих підприємствах. У країні працює майже 3,5 млрд. малих та середніх підприємств, де знаходять роботу четверо з п'яти найманих працівників. Італійські малі та середні підприємці забезпечують 52% ВВП та 18% експорту продукції.

Мале підприємництво є важливим сегментом британської економіки. Керівництво Сполученого королівства заохочує власних громадян розвивати бізнес не лише в готельному господарстві, в громадському харчуванні, сфері побутових, професійних і ділових послуг, будівництві, а й у медицині, транспорті та комунальному господарстві. В країні створено широку мережу регіональних і загальнодержавних організацій, які консулюють та навчають підприємців, допомагаючи їм залишатися лідерами у впровадженні нових технологій, швидко адаптуватися до змін на ринку, задовольняти попит і запити споживачів.

Мале підприємництво відіграє важливу роль в економічному та соціальному житті США – на невеликі фірми припадає понад 40% ВВП країни. Понад 100 млн. американців заробляють на життя завдяки дрібному підприємству. Держава отримує мільярдні суми у вигляді податків з прибутків невеликих компаній. Дрібні підприємства у США відіграють роль індикатора, який вказує на загальний стан економіки. Американські аналітики знають: більшість кризових явищ спочатку проявляються у сфері малого бізнесу, а вже потім докочуються до великого. [1]

Для досягнення таких результатів у кожній з цих країн була поставлена ставка на мале підприємництво. Влада кожної країни впроваджувала комплексну програму розвитку малого бізнесу, яка складається з:

- фінансово-кредитної підтримки, що передбачає прямі гарантовані позики, цільове субсидювання, цільове бюджетне фінансування;
- сприятливої податкової політики, що передбачає пільгове оподаткування, надання права прискореної амортизації і вилучення амортизаційних відрахувань з об'єктів оподаткування;
- інформаційно-консультативної підтримки, що забезпечує інформаційне обслуговування;
- створення умов для просування місцевої продукції на світовому ринку.[2]

Що ж потрібно малому та середньому бізнесу в Україні, щоб досягнути аналогічних результатів?

1. вдосконалення правового забезпечення розвитку малого та середнього бізнесу – одне з головних завдань, яке стоїть перед Україною.

Сьогодні підприємницьку діяльність в Україні регламентують 32 закони, 22 постанови Кабінету Міністрів та 14 указів Президента. Лише за останні 4 роки до цих нормативно-правових документів було внесено близько 1000 змін і доповнень, які часто або суперечили вже діючим нормам, або зовсім їх перекреслювали. Така кількість законів, підзаконних актів та змін до них ніяк не сприяє нормальному розвитку підприємництва, вносить плутанину та дезорганізує цей процес. Для того, щоб планувати розвиток бізнесу, треба знати, що правила завтра не зміняться, не погіршаться;

2. боротьба з корупцією, спрощення звітності та спрощення системи сплати податків. Для українського виробника найбільша проблема – нестабільні правила гри для бізнесу: постійні порушення законодавства, збільшення податків протягом фінансового року, незрозумілі постанови Кабміну. Усе це послаблює економіку і стимулює зростання корупції, яка роз'їдає все суспільство. Перед Україною стоїть завдання зняти надмірний податковий тиск, який заганає виробництво в «тінь». Щоб підприємство могло вижити, виробник змушений приховувати частину прибутків, оскільки в іншому разі він збанкрутує. На жаль, українське податкове законодавство побудоване так, що виробник весь час перебуває в статусі правопорушника. Зрозуміла податкова система та високі податки – основа корупційного механізму. Лише низькі податки та мінімальне втручання уряду повернуть виробництво з «тіні» у легальний сектор;[4]

3. ставка на власні ресурси. Замість того, щоб набивати шишені іншим, Україна може налагодити своє власне виробництво, здешевиши ціни на нафту та газ у декілька разів. Так, наприклад, українське підприємство з видобутку газу змушене продавати свою продукцію за 365 гривень за 1 тис. кубометрів, тоді як російський купує по 365 доларів. Це означає, що за рахунок коштів українців підтримується російський газовий сектор, забезпечуючи пенсіями, зарплатами та робочими місцями росіян, а не українців. Україна змогла б за рахунок зекономлених мільярдів доларів підвищити пенсії, зарплати та соціальні видатки. Україна має національні поклади вугілля, розвідані і нерозвідані запаси нафти та газу, виробляє достатньо електроенергії, але використовує їх неефективно. Саме тому ми залежні від зовнішніх постачальників;

4. здорова конкуренція та збільшення пропозиції вітчизняних товарів на ринку сприятиме зниженню цін та покращенню якості товарів. Держава повинна сприяти власному виробництву, обмежуючи імпорт дешевої неякісної продукції, ліквідовуючи штучні монополії, які виникли зараз в Україні. Тоді, виробники у конкуренції самі регулюватимуть ціни;[5]

5. розумна фінансово-кредитна підтримка малого та середнього бізнесу та залучення іноземних інвестицій на пільгових умовах. Фінансово-кредитна підтримка малого та середнього бізнесу має бути спрямована на: формування мережі регіональних фондів підтримки підприємства та кредитно-гарантійних установ; розроблення та запровадження ефективно кредитно-гарантійних механізмів мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва; створення та підтримку фінансових інститутів, які працюють на розвиток малого та середнього бізнесу;

6. створення робочих місць. Місця для праці створюють люди, а не держава. Подолати безробіття в умовах кризи можна тільки зменшивши тиск на бізнес, перш за все малий і середній. Саме підприємець створюватиме нові робочі місця для себе та інших;

7. використання туристичного потенціалу. Українському уряду необхідно розвивати в Україні туристичну галузь. Якщо довести туристичну інфраструктуру до кожного села, в українців відпаде потреба їздити світами у пошуках заробітків – туристи самі принесуть до них гроші, оплачуючи сільський туризм, відпочинок в історичних місцях і купуючи предмети національних промислів;

8. розумна державна підтримка. Проблема української системи управління державними коштами полягає у неефективності та непрозорості. Українські бюджетні кошти часто спрямовуються за кордон, закупаючи іноземні товари та послуги. Уряд не відмовився від такої практики навіть під час кризи, коли є нестача коштів в українській економіці, навіть планує брати кредити для купівлі імпортованих послуг і продукції, натомість кошти доцільно спрямовувати виключно на закупівлю українських товарів. Також

необхідно зробити так, щоб великі інфраструктурні проекти такі, як будівництво доріг, мостів, здійснювалися українськими фірмами, що в свою чергу зменшило б рівень безробіття.[3]

Купуючи продукцію українських виробників, ми віддаємо гроші не за кордон, а своєму виробникові, який створює робочі місця, сплачує податки до державної кишені, звідки виплачується пенсія, фінансуються соціальні програми.

ВИСНОВКИ

Отже, для того, щоб стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу в Україні необхідно: вдосконалити нормативно-правову базу у сфері підприємницької діяльності; активізувати фінансово-кредитну та інвестиційну підтримку; сприяти створенню інфраструктури розвитку малого та середнього бізнесу; створити здорову конкуренцію.

Ставка на мале підприємництво була поставлена в більшій частині Європейських країн, і вона дала свої плоди. Чому б і нам, українцям, не наслідувати її, адже більшість передових країн світу довели, що «малий – це не обов'язково слабкий».

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Газета «Народне слово» Спецвипуск, грудень 2009р.
2. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання: Навч. посіб. / За ред. Вороніної Л.І. – ЄУФІМБР, 2001. – 307с.
3. Шпак В.І. Розвиток малого підприємництва в Україні. – К.: МАУП, 2003. – 122с.
4. Деретуляція економіки як один із шляхів подолання проблеми тіньової економіки і корупції: Матеріали круглого столу, 20 груд. 2006 р./ УКР. НЕЗАЛЕЖ. ЦЕНТР ПОЛІТ. ДОСЛІД.-К.Д 999.-63С.
5. Кондратюк Т. Державна політика підтримки малого бізнесу: зміст і механізм реалізації // Вісник Української Академії державного управління при Президентіві України. – 2001. - №4. – с.111-118.

Слава Віталія Василівна, асистент кафедри економіки та підприємництва, Карпатський інститут підприємництва
ВНЗ ВМУРоЛ «Україна»